

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์หนังสือในประเทศไทยญี่ปุ่น
ชื่อผู้เขียน	นายกฤตพล วิภาวิกุล
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ วรินทร์ ววงค์
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาทั้งหมดสามประการคือ 1) ศึกษาความเป็นมาของอุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์หนังสือในญี่ปุ่น 2) ศึกษาโครงสร้างอุตสาหกรรม ระบบการกระจายหนังสือและความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นในอุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์หนังสือของญี่ปุ่น ที่ส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายของหนังสือ และ 3) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์หนังสือในญี่ปุ่น หลังเข้าสู่ยุคดิจิทัล การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลเชิงเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เล่นฝั่งอุปทาน ได้แก่ สำนักพิมพ์ ผู้จัดจำหน่าย และ ร้านหนังสือ

ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์หนังสือในญี่ปุ่นประกอบด้วยผู้เล่นสามฝ่าย ได้แก่ สำนักพิมพ์ ผู้จัดจำหน่าย และร้านหนังสือ ผู้จัดจำหน่ายเป็นผู้เล่นที่มีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสำนักพิมพ์และร้านหนังสือ แต่กลับมีอิทธิพลครอบงำอุตสาหกรรมแบบกึ่งผูกขาด และเป็นผู้กำหนดรูปแบบในการกระจายหนังสือให้เป็นที่ไปตามเงื่อนไขของระบบ RPM และ Consignment sales ระบบทั้งสองเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมในการพิมพ์หนังสือ และเป็นเอกลักษณ์ของอุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์หนังสือในญี่ปุ่น โครงสร้างอุตสาหกรรมแบบกึ่งผูกขาด และระบบการกระจายหนังสือทั้งสองนี้เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่สองและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างอุตสาหกรรม ระบบการกระจายหนังสือ และความสัมพันธ์ของผู้เล่นในอุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์หนังสือของญี่ปุ่นพบว่า ญี่ปุ่นมีการแทรกแซงตลาดด้วยการกำหนดข้อตกลงและดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสมดุลระหว่างคุณค่าทางวัฒนธรรมกับคุณค่าทางเศรษฐกิจ ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายของหนังสือในญี่ปุ่นมีทั้งหมดสี่ประการ ได้แก่ 1) ระบบการกระจายหนังสือที่ส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม 2) ความสัมพันธ์แบบกลุ่มระหว่างผู้เล่น 3) ความ

หลากหลายของรูปแบบหนังสือ และ 4) การรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการพิมพ์หนังสือ

หลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล อุตสาหกรรมการพิมพ์หนังสือของญี่ปุ่นได้เข้าสู่ภาวะหดตัว สวนทางกับตลาดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในญี่ปุ่นที่กำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ตลาดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของญี่ปุ่นกลับขาดความหลากหลายของเนื้อหา เนื่องจากวัฒนธรรม โครงสร้างอุตสาหกรรม และระบบการกระจายหนังสือในอุตสาหกรรมพิมพ์หนังสือแบบดั้งเดิมไม่เอื้อต่อการพัฒนาของตลาดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาที่จุดรั้งการเพิ่มความหลากหลายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน ได้แก่ 1) การกำหนดราคาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในตลาด 2) กฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างสำนักพิมพ์กับนักเขียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นเดิมกับผู้เล่นรายใหม่ 4) การจำหน่ายหนังสือราคาคงที่ด้วยระบบ RPM ปัจจุบัน ญี่ปุ่นยังคงอยู่ในระหว่างการค้นหาระบบหรือรูปแบบที่สามารถรักษาสมดุลในการพิมพ์หนังสือเล่มกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

คำสำคัญ: การพิมพ์หนังสือ, ความหลากหลายของหนังสือ, ระบบการกระจายหนังสือ, หนังสืออิเล็กทรอนิกส์